C/2026/71

30.1.2026

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto

Turvallisia maita koskeva paketti

(COM(2025) 186 final)

(COM(2025) 259)

(C/2026/71)

Yleisesittelijä: **Pietro Vittorio BARBIERI**

Neuvonantaja	Lorenzo TAMBURRINI
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
Lausuntopyyntö	14.7.2025
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	”ulkosuhteet”
Hyväksyminen jaostossa	9.9.2025
Hyväksyminen täysistunnossa	23.10.2025
Täysistunnon numero	600
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	183/14/23

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) arvostaa komission pyrkimystä **yhdenmukaistaa turvallisten maiden määrittämisessä käytettävät menettelyt**. Tällä hetkellä yksittäiset jäsenvaltiot päättävät niistä oman harkintansa mukaan, ne eivät ole avoimia eikä niitä valvota tehokkaasti ylikansallisella tasolla.

1.2 ETSK korostaa, että maan määrittämisellä **turvalliseksi** on ratkaiseva merkitys turvapaikkahakemusten käsittelyssä, sillä turvallisiksi katsotuista maista tulevien kansalaisten hakemukset käsitellään **nopeutetussa menettelyssä**.

1.3 Nopeutettujen menettelyjen soveltaminen turvapaikkahakemuksen käsittelyyn merkitsee **menettelyllisten takeiden heikentymistä** ja hakemuksen hylkäämistapauksessa sitä, että **hakija saatetaan poistaa maasta** muutoksenhaun ollessa vielä vireillä tuomioistuimessa. Tilanne on selkeästi ristiriidassa Geneven yleissopimuksen 33 artiklassa tarkoitetun palauttamiskiellon periaatteen kanssa.

1.4 Maan määrittäminen turvalliseksi **rajoittaa myös oikeutta turvapaikkaan**, koska se heikentää menettelyllisiä takeita nopeutettujen menettelyjen soveltamisen vuoksi ja koska olettama maan turvallisuudesta johtaa **käännettyyn todistustaakkaan** turvapaikanhakijalle. Tämä tarkoittaa sitä, että turvapaikanhakijan on todistettava päinvastaista, jotta hänelle voidaan myöntää kansainvälinen suojelu.

1.5 ETSK katsoo, että turvapaikkamenettelyasetuksen 42 artiklan 1 kohdan j alakohdan ja 42 artiklan 3 kohdan e alakohdan mukainen EU:n laajuinen **hyväksymisasteen 20 prosentin yläraja** on mielivaltainen ja riittämätön peruste nopeutettujen menettelyjen ja rajamenettelyjen soveltamiselle.

1.6 ETSK toteaa, että sekä toimielinten että kansalaisyhteiskunnan lähteistä tällä hetkellä saatavilla olevien tietojen perusteella ja EU:n perusoikeuskirjan mukaisesti asiakirjan **COM(2025) 186 liitteessä II lueteltujen maiden (Bangladesh, Egypti, Intia, Kolumbia, Kosovo** [1]**, Marokko ja Tunisia) määrittämisestä turvallisiksi maiksi olisi pääasiallisena seurauksensa se, että näistä maista tulevilta hakijoilta evätään turvapaikkaoikeus**.

2. **Yleishuomiot**

2.1 ETSK katsoo, että alkuperä- tai kauttakulkumaan määrittäminen turvalliseksi edellyttää, että sen **ei ole todettu syyllistyneen sellaisiin ihmisoikeusloukkauksiin**, jotka antaisivat perusteet kansainvälisen suojelun myöntämiselle turvapaikanhakijalle Geneven yleissopimuksen mukaisesti.

2.2 ETSK pitää Euroopan turvapaikkajärjestelmää haavoittuvana niin kauan kuin ei oteta käyttöön **ylikansallista valvontaa**.

2.3 ETSK katsoo, että määritettäessä jokin maa turvalliseksi **ei** sen tiettyihin alueisiin tai henkilöryhmiin **voida soveltaa turvattomuuteen perustuvia poikkeuksia**. Poikkeustapaukset voisivat johtaa monitulkintaisuuteen ja epäoikeudenmukaiseen harkintavaltaan yksittäisten turvapaikkahakemusten arvioinnissa, kuten Euroopan unionin tuomioistuin totesi lokakuussa 2024.

2.4 Jos tällaisia poikkeuksia kuitenkin sallittaisiin, niiden tulisi olla yleisesti kaikkien ulottuvilla, jäsenvaltioiden kannalta sitovia ja pakollisia sekä unionin tasolla yhdenmukaisesti sovellettuja.

2.5 Nopeutetun menettelyn olemassaolo jo itsessään syrjii henkilöitä, joihin menettelyä sovelletaan. ETSK toivoo, että jokainen turvapaikkahakemus arvioidaan kohtuullisen ajan kuluessa, asianmukaisin välinein ja perusteellisesti turvapaikanhakijoiden oikeuksien suojelemiseksi.

2.6 ETSK katsoo, että turvallisen maan käsitteen käyttöön ottamista ei pitäisi perustella sillä, että näin voidaan tutkia nopeasti turvapaikkahakemukset, jotka ovat "**todennäköisesti**" perusteettomia [2]. Nopea tutkinta saattaa johtaa pintapuoliseen arviointiin, mikä heikentäisi hakijan useita oikeuksia, ja komitea pitää vaarallisena ja lainvastaisena sitä, että sovellettavaa menettelyä määritettäessä tukeuduttaisiin pelkkään todennäköisyyteen perusteettomuudesta.

2.7 ETSK huomauttaa, että turvallisten maiden epämääräisten luetteloiden hyväksyminen johtaisi nopeutettujen menettelyjen soveltamiseen ja kansainvälisen suojelun lainvastaisten epäämisten lisääntymiseen, mikä voisi kasvattaa paperittomien ulkomaalaisten määrää Euroopassa ja lisätä terveydenhuollon, työsuhteiden ja asumisen **epävarmuutta** ja siten harmaata taloutta.

3. **Taustaa**

3.1 Kuten **ETSK:n lausunnossa REX/457** [3] on jo todettu, **kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten erilainen** käsittely hakijan kansallisuuden mukaan voi olla ristiriidassa pakolaisten oikeusasemaa koskevan vuonna 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen 3 artiklan kanssa. Kyseisessä artiklassa kielletään alkuperämaahan perustuva pakolaisten syrjintä.

3.2 Edellä mainitussa lausunnossa huomautettiin, että ihmisoikeuksia suojaavan kansallisen lainsäädäntökehyksen olemassaoloa tai Euroopan unionin ehdokasmaan asemaa **ei sellaisenaan voida pitää riittävänä kriteerinä** maan sisällyttämiseksi turvallisten maiden luetteloon.

(1) Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244(1999) ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

(2) COM(2025) 186 final, s. 2.

(3) EU:n yhteisen luettelon laatiminen turvallisista alkuperämaista.

3.3 Direktiivin 2013/32/EU ([4]) mukaan tiettyä alkuperämaata voidaan pitää turvallisena, ”jos oikeudellisen tilanteen, demokraattisen järjestelmän puitteissa tapahtuvan lainsäädännön soveltamisen ja yleisen poliittisen tilanteen perusteella voidaan osoittaa, että maassa ei **yleisesti** eikä **jatkuvasti** esiinny vainoa, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2011/95/EU ([5]) 9 artiklassa, eikä kidutusta tai epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rankaisemista eikä kansainvälisen tai kansallisen aseellisen selkkauksen aiheuttamaa mielivaltaisen väkivallan uhkaa”.

3.4 ETSK katsoo, että lainsäädäntöä voitaisiin parantaa poistamalla maan turvalliseksi määrittämisen edellytyksistä viittaukset vainon **yleisyyteen** ja **jatkuvuuteen**.

3.5 **Euroopan unionin tuomioistuin** heikensi 4. lokakuuta 2024 antamassaan tuomiossa merkittävästi turvallisten maiden luetteloiden hyväksymisen painoarvoa. Tuomioistuin selvensi, että maan määrittäminen turvalliseksi edellyttää, että **turvallisuustilanne koskee koko maata ilman** että osiin maata tai tiettyihin ihmisryhmiin **sovellettaisiin poikkeuksia** turvallisuusolettamasta.

3.6 Samassa tuomiossa tuomioistuin totesi direktiiviin 2013/32/EU ja Euroopan unionin perusoikeuskirjaan viitaten, että **kansallinen tuomioistuin**, joka käsittelee kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen hylkäämispäätöksestä nostettua kannetta, ei voi rajoittua käsittelyssä hakijan esittämiin perusteluihin, vaan sen on **tutkittava omasta aloitteestaan, täyttääkö maan määrittäminen turvalliseksi maaksi EU:n oikeuden vaatimukset**, suorittamalla muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen ex nunc -tutkinta kaikilta osin.

4. **Analyysi**

4.1 ETSK katsoo, että turvapaikkahakemuksia koskevien käytäntöjen **haavoittuvuuden** taustalla on se, ettei jäsenvaltioiden menettelyjä, joilla ne määrittävät turvallisiksi EU:n oikeuden vaatimukset täyttäviä kolmansia maita, **valvota ylikansallisesti**.

4.2 Tällä hetkellä jäsenvaltiot **velvoitetaan ainoastaan toimittamaan luettelot komissiolle**, joka ei ole koskaan puuttunut asiaan vaan jättänyt jäsenvaltioille täyden harkintavallan.

4.3 Menettelyt, joita jäsenvaltiot käyttävät määrittäessään maita turvallisiksi, eivät ole avoimia, ja yleensä alkuperämaan **määrittäminen** turvalliseksi on sidoksissa **kyseisestä maasta tulevien turvapaikanhakijoiden määrään** ([6]), ja vastaanottava maa on voinut tehdä sen kanssa sopimuksen turvapaikanhakijoiden takaisinotosta.

4.4 **Kansalliset luettelot** voivat näin ollen **vaihdella** huomattavasti jäsenvaltioiden kesken, ja monet jäsenvaltiot ovat jopa päättäneet olla hyväksymättä mitään turvallisten maiden luetteloa.

4.5 ETSK huomauttaa, kuten **lausunnossa REX/457** on jo todettu, että yhteisen luettelon hyväksyminen turvallisista alkuperämaista ei välttämättä johda yhdenmukaisuuden lisääntymiseen, sillä yhteisen luettelon rinnalla sallitaan edelleen kunkin jäsenvaltion kansalliset luettelot.

4.6 Turvapaikkamenettelyasetuksen 59 artiklan 2 kohdassa ja 61 artiklan 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille **mahdollisuus määritellä kolmas maa tai alkuperämaa turvalliseksi maaksi ”jättämällä määritelmän ulkopuolelle maan alueen tietyt osat tai selvästi yksilöitävissä olevat henkilöryhmät”**. Vaarana kuitenkin on, että tällaisia poikkeuksia ei oteta huomioon, koska jäsenvaltiolla on edelleen täysi harkintavalta asiassa.

4.7 Asetuksessa ei myöskään täsmennetä tällaisten alueellisiin ja henkilöryhmiin liittyvien **poikkeusten määrittelykriteereitä**, jolloin jäsenvaltioille tai yksittäisille paikallisviranomaisille jää runsaasti tulkinnanvaraa

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (uudelleenlaadittu) (EUVL L 180, 29.6.2013, s. 60).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle (uudelleenlaadittu) (EUVL L 337, 20.12.2011, s. 9).

([6]) Euroopan unionin turvapaikkavirasto, joulukuu 2022.

4.8 Nopeutettujen menettelyjen ja rajamenettelyjen soveltamisen perusteeksi asetettu **20 prosentin hyväksymisaste** EU:n tasolla on täysin mielivaltainen, eikä sen tueksi ole olemassa mitään tieteellistä perustaa.

4.9 Jos henkilö tulee turvalliseksi katsotusta alkuperä- tai kauttakulkumaasta, turvapaikkahakemuksen ensimmäisenä tutkivat hallintoviranomaiset voivat **hylätä hakemuksen tutkimatta sen perusteltavuutta**.

4.10 Koko prosessiin, johon sisältyy mahdollisuus valittaa tuomioistuimeen hallintoviranomaisen tekemästä hakemuksen hylkäämispäätöksestä, sovelletaan **nopeutettua menettelyä**, joka **rajoittaa** turvallisesta maasta tulevan kansainvälistä suojelua hakevan henkilön **oikeutta puolustautua**.

Bryssel 23. lokakuuta 2025.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Séamus BOLAND